

Daňová kontrola - shrnutí v českém jazyce

Záměrem této práce je popsat základy daňové kontroly z titulu nového daňového řádu a přijaté judikatury.

V roce 2011 nabyl účinnosti nový daňový řád. Nová úprava mění pohled na většinu postupů správce daně včetně daňové kontroly, implementuje dříve přijatou judikaturu i zásady správního řádu. Na druhou stranu vytváří i nové otázky, které bude muset řešit nově přijatá judikatura.

Daňová kontrola je postup, kterým správci daně (obvykle finanční úřady jako speciální správní úřad) prověřují výši daně, která je placena na základě samovyměření. Často se však stává, že správci daně mají takový pocit důležitosti své práce, že se cítí ve své práci neomezeni. Tento pocit pak musí vyvracet až judikatura, která správce daně upozorňuje na fakt, že jako každý jiný správní úřad, i oni jsou vázáni nejen zákony, ale například i principy dobré správy. Určitá část této judikatury byla promítnuta do nového daňového řádu, některé rozsudky ale nejsou všeobecně přijímány a zůstaly tak bez přiměřené odezvy.

Daňová kontrola musí mít určitý cíl. Jak vyjádřil Ústavní soud, daňovou kontrolu nelze začít libovolně, je třeba mít určitý cíl kontroly, který je podložen konkrétním podezřením správce daně. Samotná kontrola se pak rozpadá do tří fází - zahájení, průběh a ukončení. Každá z těchto fází má svá pravidla. Zejména v případě zahájení daňové kontroly musí správce daně dbát na to, aby nepřekročil zákonem stanovenou prekluzivní lhůtu. Ukončení daňové kontroly, které se realizuje vydáním zprávy o daňové kontrole, je pak důležité zejména pro následující fázi při vydávání dodatečného platebního výměru. Ten nemusí být odůvodněn a odůvodnění nahrazuje právě zpráva o daňové kontrole. Zahájení daňové kontroly má ještě jeden zásadní důsledek. Vyvolává překážku rei iudicatae a nová daňová kontrola k dané dani a roku může být zahájena jen z taxativně určených důvodů.

Jak je vidět, daňová kontrola je svázána velkým množstvím omezení. Správce daně, aby obešel tato omezení, začal používat nástroje, které mu jednak zákon umožní použít k danému účelu a které ho nebudou tolik omezovat. Tímto nástrojem se stal Postup k odstranění pochybností.

Daňová kontrola je samozřejmě dvoustranným procesem - protistranou správce daně je daňový subjekt. Ten jednak podává své návrhy do řízení se správcem daně, může rozporovat návrhy správce daně, ale má také povinnost důkazní v otázkách předkládaného daňového přiznání. Daňový subjekt však nemusí pouze dokazovat to, co již deklarovat v daňovém přiznání. Je jeho právem je připravit se již při sestavování daňového přiznání a snížit vykázanou daň zákonnými prostředky tak, aby jeho platba byla co nejnižší. Tím si i vytváří důkazní prostředky pro případnou daňovou kontrolu. Tento proces se nazývá daňová optimalizace.